

SELETUSKIRI
maeluministri määruse „Maaeluministri 21. märtsi 2016. a määruse nr 18 „Tootmis- ja turustamiskavade toetus“ muutmise“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse kalandusturu korraldamise seaduse § 19 lõike 1 alusel, lähtudes Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 32–469), ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 508/2014 Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määruse (EÜ) nr 2328/2003, (EÜ) nr 861/2006, (EÜ) nr 1198/2006 ja (EÜ) nr 791/2007 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1255/2011 (ELT L 149, 20.05.2014, lk 1–66) sätestatust.

Määruse muutmise eelnõu ja seletuskirja koostas Maaeluministeeriumi kalamajandusosakonna turukorralduse ja kaubanduse büroo peaspetsialist Kristi Ilves (tel 625 6297). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegi Maaeluministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Gregori Palm (tel 625 6206). Eelnõu on keeleliselt toimetanud Maaeluministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (tel 625 6523).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu punktiga 1 täiendatakse paragrahvi 2 lõikega 3. Kuivõrd abikõlblikuks tehakse tootmis- ja turustamiskampaaniate elluviimine, on oluline tagada, et need ei läheks vastuollu Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse (EL) nr 508/2014 Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, artikli 68 lõikega 2, milles sätestatakse, et piirkondlikud, rahvusvahelised ja riiklikud teavitus- ja turustuskampaaniad ei tohi olla suunatud kaubamärkidele. Selleks täiendataksegi toetatavate tegevuste paragrahvi lõikega, mis ütleb, et toetatav ei ole ettevõtjat või kaubamärki reklaamiv teavitus- või turustuskampaania.

Eelnõu punktiga 2 sõnastatakse ümber ja täiendatakse abikõlblike kulude loetelu. Muudatus on vajalik, et luua võimalused tootjaorganisatsioonidele neile ettenähtud Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi (edaspidi *EMKF*) vahendite paremaks kasutamiseks ning võimaldada neil seeläbi ka tõhusamalt täita tootmis- ja turustamiskavade eesmärgid. Võrreldes määruse esialgse versiooniga laiendatakse sellel eesmärgil ka toetuse abikõlblike kulude loetelu.

Abikõlblikud on järgmised kulud.

1. Juhatuse liikmete ja töötajate tööjõukulu kokku kuni 120 tunni eest nädalas. Kehtiva määruse kohaselt oli võimalus hüvitada tööjõukulu ühe täistöökoha piires, kuid loodava muudatusega luuakse võimalus toetuse taotlemiseks kuni 120 töötunni eest ühes nädalas.

Vastav muudatus on ka horisontaalne ühtlustamine teiste „Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi 2014–2020 rakenduskava“ meetmetega, kus sarnast kulu toetatakse.

Tööjõukulud on arvestatud palgad, puhkusetasud, pensionihüvitised ja muud rahalised kompensatsioonid töötajatele ning neilt arvestatud tööandja poolt tasutavad maksud. Sisuliselt on võimalik tootjaorganisatsioonil taotleda toetust kuni kolme täistöökoha tööjõukulu hüvitamiseks.

Kavandatav sõnastus tähendab, et toetust võib küsida kas kolmele täistöökohal töötavale töötajale või rohkem kui kolmele osalise tööajaga töötajale. Näide: tootjaorganisatsioonis on üks inimene, kes tegeleb ühe täistöökoha ulatuses tootmis- ja turustamiskava ettevalmistamisega, ning lisaks kolm töötajat, kes kõik teevad kavaga haakuvat tööd kaks tundi päevas. Siis kujuneb arvestus nii, et tootjaorganisatsioonil on võimalus taotleda toetust ühele täistöökohale ja lisaks kolme inimese osalisele tööajale ($5 \times 8 + 5 \times (2 + 2 + 2) = 70$ tundi nädalas. Peab jälgima, et osaliste tööaegade summeerimisel ei ületataks 120 tundi nädalas, mis on tööjõukulu puhul ülempiir.

Arvestada tuleb, et kõik kulud, sealhulgas ka palgakulu, peavad olema otseselt kokkuviidavad tootmis- ja turustamiskava koostamise ja elluviimisega. Sellest tulenevalt peab palgakulu puhul näitama, kui suure osa tööajast tegeleb tunnustatud tootjaorganisatsiooni või tunnustatud tootjaorganisatsioonide liidu töötaja või juhatuse liige just tootmis- ja turustamiskava ettevalmistamise ja rakendamisega. Selleks tuleb pidada tööajatabelit. Kui tunnustatud tootjaorganisatsiooni või tunnustatud tootjaorganisatsioonide liidu töötaja või juhatuse liige töötab lisaks muul ametikohal või on muu organisatsiooni juhatuses, tuleb arvesse võtta töölepinguga või käsunduslepinguga määratud tööaja koormust.

2. Juhatuse liikmete ja töötajate koolituskulu. Kõigi koolituste ja nendel osalevate isikute puhul peab olema selgelt ja arusaadavalt kokkuviidav seos ürituse, sellel osaleva isiku ning tootmis- ja turustamiskava tegevuse vahel. Koolitusel osalemist tuleb tõendada, näiteks kuludokumendilt peab olema väljaloetav selle isiku nimi, kelle eest koolituskulu hüvitamist taotletakse.

3. Juhatuse liikme ja töötaja lähetuse kulu, sealhulgas lähetatu üritusel osalemise osavõtutasu.

4. Raamatupidamisteenuse ja finantsnõustamise kulu. Abikõlblik on ka raamatupidamisteenuse sisseostu kulu, kui tegemist on raamatupidamisteenust pakkuva ettevõtjaga, kelle põhikirjaline tegevus on seotud raamatupidamisega.

5. Tootmis- ja turustamiskava ettevalmistamiseks ja elluviimiseks ning kava seireks vajalike andmete kogumiseks tellitud töö või teenuse kulu eksperdiga sõlmitud töövõtulepingu kohaselt. Tegemist on eksperdihinnangu, näiteks uuringu, ülevaate, kaardistuse jms tellimise kuluga nii kodumaiselt kui ka väliseksperdilt, et ette valmistada ja rakendada tootmis- ja turustamiskavas ettenähtud tegevusi. Abikõlblik on ka tööd või teenust osutava eksperdi lähetusega seotud sõidu- ja majutuskulu.

6. Teavitus- ja turustuskampaania elluviimise kulu. Selle punktiga muudetakse abikõlblikuks erinevad teavitus- ja turustuskampaania ettevalmistamise ja elluviimise kulud: teenustasu kujundamise või tootmise eest, kampaania projektijuhtimise kulu; televisioonis, raadios, trükimeedias või veebikeskkonnas teabe avaldamise kulu reklaamiteenust osutavale ettevõtjale; kampaania raames teabematerjali trükkimise, paljundamise ja tõlkimise kulu;

veebilehe tegemise kulu; teavitus- ja turustuskampania raames korraldatava ürituse puhul ruumi, sisustuse või tehnika üür ja kutsete vormistamise kulu; teavitus- ja turustuskampania korraldamiseks vajalike andmete kogumiseks tellitud töö või teenuse kulu.

7. Kulu, mis kaasneb kalandusturu korraldamise seaduse § 31 lõike 3 punktis 12 sätestatud kohustuse täitmisega. See kulu on seotud EMKFi sümbolite kasutamise kohustusega, kui kulusid on rahastatud fondist.

Paragrahvis 4 loetletud kulud on abikõlblikud määruse §-s 3 nimetatud toetuse maksimaalse suuruse piires, mis on määratletud 3%-ga tootjaorganisatsiooni liikmete turule lastud toodangu keskmisest väärtusest viimasel kolmel aastal. Kalapüügivaldkonna tootjaorganisatsiooni puhul on arvestuse aluseks liikmete poolt esmakokkuostu ja üleandmise suunatud kalakogused, mis korrutatakse vastava aasta kala esmakokkuostu hinnaga; vesiviljeluse tootjaorganisatsiooni puhul on arvestuse aluseks tootjaorganisatsiooni liikmete raamatupidamislikud toodangu väärtuse andmed, kuivõrd vesiviljeluse puhul ei tehta kalale esmakokkuostu. Kui tootjaorganisatsiooni liige ei ole suunanud kalakogust ei esmakokkuostu ega üleandmisesse, vaid on müünud otse tarbijale, tõendab ta selle koguse väärtust raamatupidamisliku dokumendiga.

Arvestuse aluseks on need kolm aastat, mis taotlemisele vahetult eelnevad. See tähendab, et kui taotletakse näiteks 3. jaanuaril 2017, siis toodangu väärtuse arvestamisel lähevad arvesse aastad 2014, 2015 ja 2016. Kui taotlemine algas aasta lõpus ja jätkub ka järgneval aastal, on samuti eelnevad aastad toetuse taotlemise perioodi lõpule eelnevad kolm aastat. Liikmete arvestuse puhul on oluline, et jälgitaks liikme tootjaorganisatsiooniga liitumise momenti ja tema panus käibesse kujuneb proportsionaalselt liikmeks oldud aja eest aastas. Näide: ettevõtja liitus tootjaorganisatsiooniga 1. oktoobril 2016. aastal, st ta on olnud tootjaorganisatsiooni liige 91 päeva aastast. 91 päeva on 25% aastast, seega läheb sellel aastal arvestusse 25% tema toodangu väärtusest. Sama kehtib ka liikme väljaastumisel tootjaorganisatsioonist. Kuigi kehtiv tootjaorganisatsiooni liikmete nimekiri on kättesaadav ka Maaeluministeriumi kodulehelt, on oluline liikmeks astumise kuupäev. Selle teabe esitab toetuse taotleja PRIA-le toetuse taotlemisel, kui tootjaorganisatsiooni liikmete nimekirjas on viimasel aastal muutuseid toimunud.

Andmed tootjaorganisatsiooni liikmete sooritatud esmakokkuostude ja üleandmiste kohta küsib menetleja Maaeluministeriumi kalamajandusosakonna kalapüügi korralduse ja andmete analüüsi büroost, alates 1. juulist 2017 Veterinaar- ja Toiduametist (seoses selle büroo üleviimisega Veterinaar- ja Toiduameti struktuuri).

Eelnõu punktiga 3 täpsustatakse töötaja töötasu arvestamise sõnastust, et arvestuse aluseks on töötaja töölepingjärgne töötasu.

Eelnõu punktiga 4 muudetakse § 5 punkti 3 sõnastust. Muudatus on vajalik, et üheselt mõista, millise konsultatsiooni kulu ei ole abikõlblik. Kehtiva määruse versioonis tekitas termin „juriidilise konsultatsiooni kulu“ segadust, kuivõrd määruse kontekstis on konsultatsioonikulud üldiselt abikõlblikud ja iga juriidiline konsultatsioon ei pruugi olla seotud kohtumenetlusega. Seetõttu sõnastataksegi, et abikõlblik ei ole kohtumenetluse kulu. Juriidiline konsultatsioon, mis ei ole kohtupidamisega seotud, on sel juhul abikõlblik.

Eelnõu punktiga 5 täiendatakse § 5 punktidega 8 ja 9. Punktiga 8 sätestatakse, et mitteabikõlblik on rahatrahv, rahaline karistus, leppetrahv ja viivis. Varem ei olnud need

kululiigid määruse sõnastuses nii selgelt välja toodud. Punktiga 9 sätestatakse, et abikõlblik ei ole kulutus teavitus- ja turustuskampaaniale, mis ei vasta toiduseaduse §-des 38 ja 40 ning reklaamiseaduses sätestatud tingimustele. Muudatus on vajalik, kuivõrd määrusega tehakse abikõlblikuks teavitus- ja turustuskampaaniate elluviimine, millel on horisontaalselt kokkupuutekohad ka teiste valdkondlike seadustega. Toiduseaduse §-des 38 ja 40 on esitatud nõuded toidu märgistamisele, mida taotleja peab kindlasti järgima. Reklaamiseadusega reguleeritakse reklaami mõistet, reklaamile kehtestatud üldnõudeid, keelde ja piiranguid ning järelevalve korraldust ja vastutust seaduse rikkumise eest.

Eelnõu punktiga 6 sõnastatakse uuesti § 6 lõige 5. See on tingitud muudatustest selle lõike punktides 3–5 ja lisatavast täiendusest eelnõu punkti 4 näol. Varasemad punktid 4 ja 5 sõnastatakse ühe nõudena. Taotleja peab taotlemisel esitama tootmis- ja turustamiskavas nimetatud tegevuste loetelu ning nende tegevuste ettevalmistamiseks ja elluviimiseks kavandatavate kulutuste eelarve. Tegevused tuleb siduda eelarvega ja esitada kokkuviidavalt tootmis- ja turustamiskava eesmärkide ja seal sisalduvate tegevustega. Lõiget täiendatakse uue punktiga 4, mis sätestab tingimuse, et toetuse taotlemisel peab tootjaorganisatsioon esitama eelnenud kalendriaasta kohta kehtiva liikmete nimekirja koos liikmelisuse alguse ja lõpu kuupäevaga juhul, kui tootjaorganisatsiooni liikmete nimekirjas on toimunud taotlemisele eelnenud aasta jooksul muutusi. Sellise teabe esitamine on menetlejale vajalik, et saaks arvestada turustatud toodangu väärtust proportsionaalselt liikmeks oldud ajaga. Kuigi tootjaorganisatsiooni liikmete nimekiri on kättesaadav ka Maaeluministeeriumi kodulehelt, ei kajastu seal teave täpse liikmeks astumise või sealt väljaastumise ajalise hetke kohta.

Eelnõu punktiga 7 sõnastatakse uuesti määruse § 10 lõige 4.

Sissejuhatavas lauseosas asendatakse sõna „kuludeklaratsiooni“ sõnaga „maksetaotluse“ ning sõnad „ ja vajaduse korral järgmiste dokumentide ära kirjad“ sõnadega „koos järgmiste kulu tegemist tõendavate dokumentidega“. Tegemist on määruste vahelise sõnalise ühtlustamisega.

Kehtiva määruse § 10 lõike 4 punkt 3 tunnistatakse kehtetuks. Varem oli selle nõudega reguleeritud, et esitada tuleb töö või teenuse üleandmise-vastuvõtmise akt. Kuivõrd reaalsuses sageli sellist akti ei vormistata ja töö või teenuse osutamist ja tegemist näitab kuludokument (maksekorraldus või pangakonto väljavõte), siis ei ole ka sellise nõude sätestamine asjakohane.

Määruse § 10 lõike 4 punktis 5 (endine punkt 6) sätestatakse hinnapakkumuste esitamine maksetaotlusega. Varem ei tulnud sõnastusest selgelt välja, et hinnapakkumused tuleb esitada koos maksetaotlusega. Nüüd on sõnastust korrigeeritud ja määruse § 10 lõike 4 punkti 5 kohaselt tuleb koos maksetaotlusega esitada § 7 lõikes 1 nimetatud hinnapakkumused ning sama paragrahvi lõigetes 4 ja 5 sätestatud juhtudel asjakohane selgitus.

Lõiget täiendatakse uue punktiga, mille järgi tuleb koos maksetaotlusega esitada ka teavitus- ja turustuskampaania tegevuste kulu puhul tutvustatava materjali näidised, kampaania meediaplaan ja kokkuvõtte kampaania tegevustest. Sellise teabe esitamine on vajalik, et menetleja saaks aimu elluviidud kampaania ulatusest ja tegevustest ning oleks võimalik eri kulusid kampaania tegevustega kokku viia.

Eelnõu punktiga 8 asendatakse määruse § 10 lõikes 5 sõna „dokumentide“ sõnadega „nõuetekohaste dokumentide“. Sellega antakse toetuse saajale selge märk, et toetuse maksmist ei saa hakata otsustama enne, kui toetuse saaja on esitanud kõik asjassepuutuvad nõuetekohased dokumendid.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469), ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 508/2014 Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 2328/2003, (EÜ) nr 861/2006, (EÜ) nr 1198/2006 ja (EÜ) nr 791/2007 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1255/2011 (ELT L 149, 20.05.2014, lk 1–66).

4. Määruse mõjud

Määruse jõustumisega hakkab kehtima EMKFist tootmis- ja turustuskavade meetme raames toetuse andmise täpsustatud tingimused ja kord, mis kalanduse ja vesiviljeluse elujõulisuse tagamiseks konkurentsiturul võimaldab toetada käitajate tootmis- ja turustamistegevust, et kasvatada kalapüügi- ja vesiviljelustoodete väärtust. Ettevalmistatavate ja rakendatavate tootmis- ja turustamiskavade kaudu suunavad tootjaorganisatsioonid oma liikmeid rakendama säästvat püügitegevust ja vesiviljelust, mida saab saavutada koostöö ja ühistegevuse abil. Abikõlblike kulude laiendamine määruse muudatusega võimaldab paremini saavutada tootmis- ja turustamiskavade ning tootjaorganisatsioonide tegevuse eesmärke.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Tootmis- ja turustuskavade meetme rakendamisega seotud kulud on abikõlblikud ja rahastatavad EMKFist. Meetme eelarve on 2 500 000 eurot, millest Eesti-poolne osa on 25% ehk 625 000 eurot.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu väljatöötamisse on olnud kaasatud kalapüügi- ja vesiviljelustoodete tootmisega tegelevad tootjaorganisatsioonid Eesti Kalapüügiühistu, Eesti Traalpüügi Ühistu, Eesti Kutseliste Kalurite Ühistu, Eesti Rannapüügi Ühistu ning Kalakasvatavate Ühistu Ecofarm, kes on esitanud määruse teksti muudatuseettepanekud. Samuti esitati eelnõu koos

seletuskirjaga tootjaorganisatsioonidele kirjalikuks arvamuse avaldamiseks. Eelnõu esitati kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, kes kooskõlastas eelnõu vaikimisi.

(allkirjastatud digitaalselt)

Illar Lemetti

Kantsler